

BESLUT

2019-06-24

Dnr: 18/04059

SAKEN

Eftermiddag i P4 Dalarna med Emma och Martin, 2018-11-08, kl. 15.04 och *Dalanytt*, P4, 2018-11-08, kl. 16.30 och 17.30, inslag om en försvunnen elev; fråga om opartiskhet, saklighet och beriktigande

BESLUT

Inslagen frias. De strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGEN

Samtliga inslag handlade om ett musikkonservatorie och om den kritik som riktats mot skolan efter att en elev, NN, försvunnit knappt ett och ett halvt år tidigare. I *Eftermiddag i P4 Dalarna med Emma och Martin* intervjuades NN:s pappa som riktade kritik mot skolans hantering av NN:s psykiska tillstånd och NN:s försvinnande. Skolans rektor medverkade också i inslaget. Rektorn tillfrågades bland annat om en elevenkät som elevkåren gjort som visat att över hälften av eleverna känt sig stressade. I inslagen i *Dalanytt* kl. 16.30 återgavs delar av intervjuerna från eftermiddagsprogrammet och i inslaget kl. 17.30 hördes delar av intervjun med NN:s pappa samt skolans inställning till vad NN:s pappa framförde.

ANMÄLAN

Inslagen har anmälts av rektorn för musikkonservatoriet. Han anför bland annat följande.

Bakgrund

Musikkonservatoriet är en gymnasieskola med ett estetiskt program med spetsutbildning i musik. Skolan driver också en eftergymnasial påbyggnadsutbildning (HMU) under överinseende av Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH). Läroplan och schema ser helt annorlunda ut för HMU än vad som är fallet för gymnasiedelen. HMU har ett innehåll som är strikt musikinriktat med betydligt färre ämnen och färre schemalagda timmar än

gymnasiet. Detta är relevant för bedömningen av den av programledaren återopade enkäten. Man kan förmoda att de elever som i den enkäten påtalat en känsla av stress i första hand står att finna bland gymnasieeleverna snarare än bland de HMU-studerande (detta på grund av gymnasieelevernas betydligt större arbetsbörda). NN gick på HMU.

Skolan har riksintag. Detta är en omständighet som ställer krav på organisationen av elevhälsoarbetet på skolan, eftersom eleverna på gymnasiet flyttar hemifrån vid förhållandevis tidig ålder. Att dessa krav uppfylls enligt de elever som går på skolan framgår bland annat av Skolinspektionens enkät. Gymnasieskolans elevhälsoarbete generellt riktar sig endast till gymnasieelever, inte till studerande vid påbyggnadsutbildningar som HMU. De som studerar på HMU eller andra eftergymnasiala utbildningar runt om i Sverige hänvisas till den vanliga sjukvården. Musikkonservatoriet har dock valt att erbjuda även studerande på HMU att ta del av elevhälsan men formellt sett kan aldrig elevhälsan på skolans gymnasium ställas till ansvar för måendet hos de som studerar hos oss på HMU.

Kritik mot inslagen

Det förekom faktafel under intervjun med anmälaren om det enkätunderlag som återopades av programledarna. Enkäten, som är gjord av eleverna, är bristfällig. Programledaren hade tydligen inte sett den, andra enkäter visar annat resultat. Påståendet att över 50 procent svarar att de känt stress den senaste månaden är felaktigt då man bortser från ett 40 procentigt svarsbortfall. Anmälaren visste inte innan intervjun att enkäten skulle återopas, och var vid intervjutillfället osäker på vilken enkät som programledarna avsåg. Därför försvårades eller omöjliggjordes möjligheter att i intervjun bemöta enkätens brister som faktaunderlag.

Kopplingen som av programledaren och NN:s pappa gjordes mellan NN:s försvinnande och det bristande elevhälsoarbete man anser sig funnit belägg för var därmed missvisande på ett förödande vis. Kopplingen saknar också grund även om elevhälsoarbetet skulle haft brister. I programmet framstod ett bristande elevhälsoarbete som orsaken till NN:s psykiska tillstånd och försvinnande. Men elevhälsoarbetet har inte de påtalade bristerna och inte heller andra brister, vilket framgår av bland annat Skolinspektionens enkät och skolans egna enkäter och det kan dessutom inte sättas i samband med orsakerna till NN:s mående och försvinnande.

Frågan om beriktigande

Konservatoriet har inte framställt någon begäran om rättelse till programföretaget men anser att det redan har framförts fakta rörande ovan nämnda distinktion. Dessa fakta har av programledaren lyfts ur intervjun. Med andra ord har kritiken mot inslaget redan framförts, detta har programbolaget

dock valt att plocka bort. Därför ska ärendet inte bedömas av programbolaget, utan av granskningsnämnden.

Storskalig skada har tillfogats såväl musikkonservatoriet som institution som skolans personal. Skadan är orsakad av ett flertal fel begångna av programföretagets anställda. Ett minimum av kompensation för detta är att det från granskningsnämnden erkänns att fel begåtts. Ett sådant erkännande möjliggör för skolan, om inte på något sätt en fullständig kompensation, så åtminstone en större sådan än vad bara en i kommande program uttalad rättelse skulle göra. Ovan nämnda innebär naturligtvis inte att skolan anser att programbolaget inte ska göra rättelse.

Konsekvenser

Skolan beläggs genom radioinslagets brist på fakta med skuld för att NN försvann. Anmälaren gavs i intervjun vissa möjligheter till bemötande av beskrivningen av omständigheterna kring försvinnandet, men i fråga om elevhälsoarbetets påstådda bakgrundsroll för NN:s mående blev intervjun kraftigt missvisande bland annat beroende på att programledaren utgick från ett bristfälligt faktaunderlag.

Anmälaren påpekade också vid intervjun bland annat att distinktionen mellan stress och psykisk sjukdom förbises vid anklagelserna, och att skolan anlitar psykiatrisk expertis för att medvetandegöra denna distinktion främst för eleverna och deras välbefinnande. Den delen av intervjun ströks dock, som ovan nämnts, av programledaren. Rapporteringen har medfört stor psykisk belastning för personalen, obefogad oro hos elever och deras föräldrar samt negativa konsekvenser för skolans rekrytering av elever. Därmed är såväl en hel skolas framtida möjligheter att rekrytera elever som en hel lärarkårs framtida arbetsmiljö i synnerligen hög grad negativt påverkad. Detta är effekten av ett inslag, som utan grund utpekar en skolas elevhälsoarbete samt lärarnas agerande som orsakerna till en ung människas psykiska tillstånd och försvinnande.

Till sin anmälan har anmälaren bifogat flera bilagor. Dessa utgörs av utdrag ur konservatoriets elevenkät 2015–2018, Skolinspektionens enkät som visar hur elevhälsoarbetet fungerade innan 2017, utlåtande om elevenkäten och resultatet av elevenkäten.

PROGRAMBOLAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anser att inslagen överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

SR vill inledningsvis tydliggöra att inslagen inte handlade om stress eller psykiska ohälsa hos elever på den angivna skolan generellt. Utgångspunkten och fokus i inslagen var den kritik som pappan framfört mot skolan.

SR noterar att anmälaren lägger stor vikt vid den enkät som nämndes i intervjun i *Eftermiddag i P4 Dalarna med Emma och Martin*. I intervjun med NN:s pappa tog pappan upp och hänvisade till den nämnda elevenkäten som stöd för sin kritik. Av den anledningen ställdes en fråga om enkäten till rektorn. I det sammanhanget, det vill säga när programledarna tog upp den, framgick att det var eleverna som själva gjort enkäten. SR anser att det var motiverat att nämna den med tanke på att rektorn hade rätt att bemöta uppgiften. Om det var oklart vilken enkät som avsågs hade han naturligtvis kunnat be programledarna att specificera sig kring detta.

Vidare anser anmälaren att kopplingen mellan NN:s försvinnande och skolans elevhälsoarbete gjorde att inslaget blev missvisande. Det var dock som nämnts ovan NN:s pappa som gjorde den kopplingen under sin intervju. Pappan är en utomstående medverkande och det ställs inga krav på saklighet eller opartiskhet gällande denne. Däremot måste rektorn och skolan få möjlighet att bemöta. Han fick därför också en fråga om det allmänna elevhälsoarbetet och fick således möjlighet att prata om hur skolan arbetat med rutiner kontinuerligt och gav då inte uttryck för uppfattningen att han inte kunde eller ville redogöra för detta. Tvärtom framkom det att skolan arbetar aktivt med frågorna om elevernas hälsa.

SR vill framhålla att rektorn inte efter intervjun framfört sin kritik till redaktionen. Han fick lyssna på intervjun med elevens pappa i förväg. Han fick också frågeställningarna och SR stämde av med honom efteråt om det var något han hade synpunkter på. Han hade då inga invändningar. Vad gäller nyhetsinslagen vill SR anföra att skolans inställning genomgående framgick genom att man redovisade i relevanta delar till det som rektorn sade under intervjun.

Det faktum att skolans anseende påverkats i ena eller andra riktningen av publiceringen är inget SR kan ta hänsyn till. P4 Dalarna ansåg att det var motiverat att belysa kritiken mot skolan gällande en händelse som varit mycket uppmärksammas.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debatttagare och andra så kallade tillfälliga medverkande. Om allvarig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken i samma program eller inslag,

antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SR ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Denna skyldighet innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet.

SR ska beriktiga uppgifter som förekommit i ett radioprogram när det är befogat (15 § i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

I inslagen riktades sådan allvarlig kritik mot musikkonservatoriet som krävde ett bemötande. I samtliga inslag redovisades anmälarens och därigenom skolans inställning till den framförda kritiken. Anmälaren fick enligt nämndens mening i tillräcklig utsträckning bemöta påståenden från NN:s pappa om brister i skolans hantering av NN:s försvinnande samt redogöra för skolans elevhälsoarbete.

I *Eftermiddag i P4 Dalarna med Emma och Martin* framgick att den aktuella enkäten var utformad av skolans elevkår. Att det inte framgick att det förelåg ett stort svarsbortfall eller att andra enkäter påvisat andra resultat var enligt nämndens mening inte av så stor betydelse i sammanhanget att inslaget blev missvisande i denna del.

Vad anmälaren anfört medför inte att inslagen strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Nämnden kan inte, mot bakgrund av ovanstående bedömning, finna att det krävdes ett beriktigande och SR får därför anses ha följt denna bestämmelse.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Ulrik von Essen, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg och Gunnar Springfeldt efter föredragning av Cecilia Smitt Meyer.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Cecilia Smitt Meyer

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.